

Գ Ա Յ Յ Ր Ե Ն Ի Ք

20
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

20
Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ . գաւառական քոքատարութեան ծախսը մեր վրայ է : վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կը նշանակուի :

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Ռիգա փաշա խան Թ. Յ. Ղ. Պարտիզպանեան Տպարանը : Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ չը տրուիր : Ծանուցման տողը մեկ անգամի համար 3 դրուշ է . աւելի անգամի համար սակարկութիւն կը լայ :

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Մէսէնճըրի մէջ հետեւեալը կը կարդամ :

« Թունուղի խնդիրը Գաղղիոյ եւ Բիրան յարաբերութեանց ցրտութեան պատճառ եղած է, Ալիւրիկէի հիւսիսային կողմի մահմետականներն ալ Գաղղիոյ դէմ դրդուներ են . սակայն չը յուսացուիր որ Բ. Դուռը Գաղղիոյ դէմ թշնամիներ յարուցանելու համար իւր ազդեցութիւնը այն կողմերը բանեցնէ : Այսու ամենայնիւ Գաղղիա վաստի փաշային Տրիպոլիս երթալէն դժգոհ է, վասն զի փաշան 1600 հոգիով կուսակալ Հիւսէյին փաշային հետ պատերազմական պատրաստութիւնները յառաջ կը տանի : Ահա այս պատրաստութեանց բարոյական ազդեցութիւնն է որ Գաղղիոյ դժգոհութիւնն հրաւիրած է : Բօրէնսօնտանս Հալապի ուղղեալ նամակ մը հետեւալ կերպով կը խօսի այս մասին :

« Բ. Դուռը ի Տրիպոլիս այնպէս է ինչպէս է իւր տան մէջ . հետեւաբար կրնայ զինուորական զօրութիւն դուրս բերել հոն :

« Բ. Դուռը իւր իրաւունքը չափազանցած կը լայ եթէ Տրիպոլիսը պաշտպանելու պատրուակաւ, տեղացեայ կրօնական մոլեռանդութիւնը դրդուէ եւ կրօնական պատերազմի մը բոցը Տրիպոլիսէն Թունուղի եւ անկէ Ալճէրիի մէջ բորբոքելու փորձ վորձէ : Գաղղիա Թունուղի բարեկարգութեան պատասխանատու է այժմ եւ կը յարգէ Բ. Դուրան իրաւունքը . բայց հարկ է որ այս բարի կամեցողութիւնը երկուստեք հաւասար լինի, եւ Տրիպոլիս զրացի երկիրներուն անհանգստութեան վառարան մը չլինի » :

« Պ. Բուսթանի Թունուղի դրեթէ արտաքին գործոց պաշտօնեայ կարգուիլը, եւ Գաղղիոյ մէջ գտնուող Թունուղիներուն իբր Գաղղիացի հպատակ նկատուելուն լուրը մեծապէս զայրացուցած է մայրաքաղաքիս թրքական մամուլը . Բ. Դուռն ալ իւր գիտաւորութիւնը տէրութեանց յայտնեց, այս մասին նոր բողոքագիր մը մատուցանելով անոնց, յորում կը գանդատի Թունուղիներուն իբր Գաղղիացի նկատուելուն դէմ » :

— Բարեյիշատակ Սուլթան Ապտիւլ Ազիզի դահնկէցութեան եւ մահուան գործակիցներուն դատաստանը, Երլտըզի քէօլի մօտ պահականցի մը մէջ պիտի կատարուի, որ հիմայ անգործածելի է . այս պատճառաւ յիշեալ շէնքը կը վերանորոգեն, որպէս զի ամբաստանեալը եւ դատաւորը կարենան հոն աւան կադմեղ :

— Գերմանիոյ կայսրը մայրաքաղաքիս գերմանական դեսպան, Հացֆէլտ կոմսին «կարմիր արծուի» պատուանշանին առաջին աստիճանը շնորհեց է . Հացֆէլտ կոմսը յառաջիկայ ուրբաթ օր Գերմանիա պիտի մեկնի :

— Ռուսիոյ Լիվոնիա անուն կայսերական շոգենալը Սեվաստաբոլէն կուստանդին մեծ դուքսը առնելով Բօթի տարեր է :

— Պ. Կիւսթալ Ռէօս, Նօրտէնֆէլտ թնդանօթի գործարանին մայրաքաղաքս գտնուող ներկայացուցիչը յիշեալ թնդանօթին մէկ օրինակը վեհ. Սուլթանին ներկայացուցեր է . այս թնդանօթը դարուս աւերիչ գործիներուն մէջ նորատեսակ դիւտ մ'է, եւ ապագայ պատերազմաց մէջ մեծ դեր խաղալու էրջուած է : Ծուէտի Օսկար Բ. թագաւորը այս թնդանօթը քննելու համար Հօքսդօնի գործարանը դայեր է, զոր Անգլիոյ եւ Հնդկաստանի կառավարութիւնք իրենց նաւատորմին մէջ գործածել սկըսեր են :

Ծուէտի թագաւորը 10ի չափ անդշիացի ծովակալաց հետ, որոնց մէջ կը գտնուի եղբ. Նաւ Հօպարթ փաշա, մանրամասն քննել է այս թնդանօթին զանազան տեսակները :

— Գաղղիական ժուրնալ տը Տէսպ հռչակաւոր թերթին Տոմկաստան մըտնելն արդիւններ է :

— Պարսից հիւպատոսարանը մայրաքաղաքիս մէջ բնակող պարսիկ հպատակաց համար ծանուցում մը հրատարակելով պատուիրեր է որ մինչև իրենց նոր հրահանգ մը չտրուի, թաղապետական տուրք չլծարեն բնաւ . արտաքին գործոց պաշտօնեայն ալ հիւպատոսին դէմ դեսպանին բողոքեր է . վասն զի Օսմանեանց եւ Պարսից մէջ դաշնագիր մը կայ

եղեր, որուն երկրորդ յօդուածին տրամադրութեանը համեմատ երկար աւանդէ ի վեր մայրաքաղաքս գտնուող պարսիկները իբր Օսմանեան հպատակ կը նկատուին :

— Հաղարեան ծխավաճառաց դրծարանը դող մտնելով 30 ոսկւոյ արժողութեամբ ծխախոտ եւ կարասիք դողցեր են :

— Քէսէնուրէի անտառին մէջ Օսմ. զօրքերը աւազակաց բաղմաթիւ խմբի մը հետ 5 ժամ շարունակ կռուելով, աւազակներէն 18 հոգի սպաննուեր, եւ մէկ հոգի գերի ինկեր է . իսկ զօրքերէն մէկ հոգի սպաննուեր եւ երկու հոգի վիրաւորուեր են : Այս առիթով վեց մահմետական որք պատանդ ինկած էին աւազակաց ձեռքը, աղատեր են :

— Սեւանիկէն ալ կը գրեն թէ 14 աւազակներէ բաղկացեալ խումբ մը Մէնանկիճի մօտերը Օսմ. զօրքերէն պաշարուելով, մէկ ժամ շարունակ կռուելէ վերջը ցիրուցան եղեր են, զօրաց ձեռքը յանձնելով երկու վիրաւոր եւ երկու գերի որոց անուններն են Խրիսթօ Սէրիօ եւ Ալէքսի Այ-Մամա :

— Ալի պէյ տեղակալ գնդապետ մը որ մասնաւոր պաշտօնով Մէքէ գրկուած էր, սուրբ տեղեաց պատկերը քաշելով հետը մէկտեղ Պոլիս բերեր է :

— Վեհ. Սուլթանին եղբորորդեաց եւ զուակաց թլիատութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի մօտեւս մեծ հանդիսիւ Երլտըզի պալատան մօտ :

— Միտիլիի մէջ մեծաքանակ դողութիւն մ'ըլլալը ասկէ առաջ զրած էին լրագիրք :

Պար կըսէ թէ յիշեալ քաղաքին կառավարութեան բաղմաթիւ պաշտօնեաներ կասկածելի լինելով, հրաժարեցուցուեր էին եւ այս խնդրոյն քննութեան համար յանձնաժողով մը կազմուելով հոն զրկուեր էր : Սակայն քննութենէն հասկըցուեր է որ յիշեալ քաղաքի մաքսատան պաշտօնեայները մասնակցութիւն չունին ուստի իրենց պաշտօնին մէջ վերահաստատուեր են :

— Խատիգիւղ Մէօհիւրտարի սրճարանին տնօրէն Թագաւոր անուն հայազգին որ ասկէ առաջ իւր տարիածուն նորածին զաւակները խղճած ըլլալու ամբաստանութեամբ բանտարկուած էր, Իւսկիւտարի դատարանէն անմեղ հրատարակուելով, բանտէն արձակուեր է :

չատ ստոյգ չերևիր. ամեն դեպքան իւր պաշտօնատեղին գացած ատեն ի հարկէ նոր հրահանգ կընդունի. բայց Անգղիական կառավարութեան քաղաքականութիւնը փոխուած ըլլալուն լուրը հաւանական չէ:

— Սպանիոյ նորընտիր դեպքանը միջին կարգի դեպքանի պատուով վեհ. Սուլթանին ներկայացաւ երէկ, այսօր ալ Բ. Դուռը պիտի երթայ:

— Վեհ. Սուլթանին թիկնապահ Ա. սափ փաշա որ մասնաւոր պաշտօնով Տարտանէլ կը գտնուէր, վաղը մայրաքաղաք պիտի վերադառնայ:

— Արշակազգոսի կղզիները քննելու պաշտօն ունեցող Ապտուլլահ Հասիպ Եփէնտի վաղը մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի. նորա տեղ Ալի Շէֆիք Եփէնտի Պօլսոյ ընդհանուր դատախազի պաշտօնը պիտի վարէ:

— Լաիքնէի դռնէն դուրս Պայրամ փաշա կոչուած տեղը մարախ տեղաւոր, բոյսերը ապականիլ սկսեւ են:

— Հեռագիրը ծանուցին թէ Դաղդիոյ տէրութիւնը Թուրքիոյնը իր գաղղիացի հպատակ ճանչելով, իրեն դեսպանաց միջոցաւ զանոնք պիտի պաշտպանէ օտար երկիրներու մէջ. Բ. Դուռը տէրութեանց շրջաբերական մը ղրկելով ծանուցեր է, ինչպէս զրաժ եմք մեր ներքին լուրերուն մէջ, որ իւր հպատակաց վրայ (այսինքն Թուրքիոյնը) Դաղդիոյ պաշտպանութիւնը չը պիտի ճանչնայ, և այս կերպով օսմանեան հողին վրայ գտնուող Թուրքիոյնը եթէ Դաղդիոյ դեպքանը կամ հիւշարտոնները պաշտպանել ուզեն, Բ. Դուռը պիտի մերժէ:

— Պուլլաղիոյ խնդիրը հետզհետէ կը մեծնայ, աղատականք առանց յուսահատելու կառավարութեան դէմ կը դործեն ամենայն եռանդեամբ. կառավարութիւնն ալ իւր խստութիւնը կաւելցնէ. ամեն քաղաքներու մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուելով շատ մը անձինք ձերբակալուել են:

Սօփիայի մէջ հասարակաց կարծիքը սահմանադրական վարչութեան պահուելուն կողմն է. Սահմանադրութեան կանոնադիրը հրատարակուելով հաղարարոր օրինակ ծախուել է. Պուլլաղաց Էքզարքը Սօփիա հասնելով իշխանին հետ սեղանակցեր է, և կըսուի թէ խրատեր է իշխանը որ իւր վերջին որոշումը բարեփոխէ, սակայն յայտնի չէ թէ իշխանը այս առաջարկութիւնը պիտի ընդունի թէ ոչ. ընդհակառակն իշխանը տպագրական աղատութիւնն ալ կորզել ուզելով, տպագրական նոր օրէնք մը շինել հրամայեր է:

— Հաղըգաթ կը կարծէ գիտնութե Ալէքս փաշային Եւրոպա ճանապարհորդելու դիտաւորութիւնը, Պուլլաղիոյ իշխանին տեղն անցնելու համար է, եթէ սա հրաժարելու ստիպուի. Պուլլաղիոյ աղատականները այս բանին շատ փափաքող ըլլալով կը յուսան թէ Պուլլաղիա և Արևելեան-Բուսթիլն պիտի կարենան միացնել:

— Տրապիզոնէն Կարին դացող զինուորական ճամբան վերանորոգել սկսեւ են:

— Հաղըգաթ կըսէ թէ Տէրվիշ փաշա Ալպանիոյ բարենորոգմանց վրայ ալպանիայի մեծամեծներուն ընդարձակ

տեղեկութիւններ տալով, համոզեր է թէ Ալպանիոյ առանձնանորհութիւն տալը ալպանիացեաց շահուն փնտաւար է, և ձերբակալեալ անձանց քննութենէն վերահասու եղեր է թէ ասոնք քանի մը օտար տէրութեանց դրդուելով եամբքարտօնութիւն ձեռք ձգելու ելած են, և ոչ թէ երկրին շահուն համար:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍՍ

Օսմ. Գ. ճեսուրիտ Գոցուեցաւ երէկ իրիկուն 18-28
» » Բացուեցաւ այս առաւօտ 18-33

ԸՆԹԱՅՔ ԱՐԺԵՐՈՅ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ Անգղ. Լիւր. 5-19
» Օթման » » 4-
Կ. Պօլսոյ Պանքան » » 10-32
Գրէտի Ժէնէրալ » » 6-8
Փոխ. 1863 (Մութոն) » » -
» 1863 (Մութոն) » » 93-20
» 1869 (Բինար) » » 93-
» 1872 (Պոն տիւ Թրէզոր) » » 29-40
» 1873 (Բինար) » » 94-
Թրամվայ Օսմ. Լիւր. 3-92 1/2
Թղթաղրամ » » 1030
Բուսթիլ երկաթուղի Ֆրանք. -60
Լաւրիում » » 133-

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 դուրուշէն)

Անգղիկն. ոսկի 109-24 Գարպոն արծա. 92-
Գաղղիական » 87-0 Մէհրաթէ . . . 108-1
Բօլ » 89-38 Վեցնոյ . . . 128-10
Բրիտից » 54-25 Հինգնոյ . . . 242-30
Գարպոն Թուրք 8-93 Մէթալիք . . . 206-10

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՌՈՒՍԻԱ

Ալպանիան Նախարարութեան վերջէն Երեւել
Ապրիլ 28 մայիս 10, երեքշաբթի օր իրիկուն Ժամը 9 ին նախարարները Լորիս Մէլիքօֆ իշխանին տունը գումարուեցան, կայսեր հրամանին համեմատ քանի մը կարեւոր խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար: Այս ժողովին ներկայ եղող բարձրաստիճան անձինքն էին Վլադիմիր մեծ դուքսը, Միլոթին կոմսը, Պարոնայք Ապաղա և Փօպիէտօն. Էփ, Իկնաթիէլ կոմսը, Պարոնայք Նապօքօֆ, Ժիէրս, Նիքօլաի պարոնը և Լորիս Մէլիքօֆ իշխանը, Կէս գիշերուան մօտ Վլադիմիր մեծ դուքսը առաջին անգամօք ելաւ և ըսաւ. « Ինձ համար մեկնելու Ժամանակ է. վաղը զօրահանգէս պիտի ըլլայ և ստիպուած եմ առաւօտուն ձիուս վրայ գտնուիլ, մնա՛ք բարով »: Լորիս Մէլիքօֆ մինչև դուռը հետը դնաց. և երբ ժողովարան վերադարձաւ, Արդարութեան դործոյ պաշտօնեայ Նապօքօֆ թղթապանակէն դիր մը հանեց և խօսքը ներքին դործոյ նախարարին ուղղելով ըսաւ. « Կոմս, երբ կառք նստելու վրայ էի, Ծերակոյտին տպաւորանէն սա թուղթը բերին ինձի. երբ դուք դքսին հետ ասկէ դուրս ելաք, վեր ի վերոյ աչքէ անցուցի այս թուղթը, որ ինձի շատ կարեւոր կերևի մանաւանդ թէ մեր զաւաճ խնդրոյն հետ ուղղակի առնչութիւն ունի »: Այս ըսելով Պ. Նապօքօֆ կայսերական յայտարարութիւնը կարդաց որ արդէն ծանօթ է: Ունկնդիրը սառն լուութեամբ ընդունեցան զայն, ընդհանուր զարմացում մը տիրեց:

Միլոթին կոմսը ամենէն առաջ լուութիւնը խղելով առաջարկեց ժողովին խմբովին Կաչինայի պալատը երթալ և սոյն յայտարարութեան ծանրակշռութիւնը կայսեր բացատրել:

« Այնպիսի Ժամանակ մը յորում կա-

ռավարութիւնը զրգուիչ հրատարակութեանց դէմ կը շարժի և անոնց հեղինակներուն դէմ կողորհի, կարելի չէ ընդունիլ որ զրգուիչ յայտարարութիւններ հրատարակուին նախարարներէն դադունի », ըսաւ Միլոթին կոմսը:

« Կէս գիշեր է, ըսաւ Պ. Ապաղա, առաւօտեան Ժամը երկուքէն առաջ կարելի չէ Կաչինայի պալատը հասնիլ. կայսրը արթնցնել և գիշեր ատեն անոր հետ երկարօրէն խօսակցիլ անկարելի է: Աւելի լաւ է վաղն առաւօտ Ժամը 5 ին մեկնիլ և 7 ին կայսրը գտնել և խորհուրդ տալ իրեն որ սոյն յայտարարութիւնը հրատարակելէ ետ կենայ »:

Այն ատեն կոմս Լորիս Մէլիքօֆ որ լուութեամբ մոիկ կընէր, տօգոյն մահուան պէս, աչքերը փակած և դուլսը խոնարհած, յանկարծ շտկուելով ըսաւ. « Ո՛չ, այդ ամենն անկարելի է. ինչ որ ալ ընենք այս յայտարարութեան դէմ, Ռուսիոյ և կայսեր դէմ ըրած պիտի ըլլանք: Հաղարէն անելի անձինք այս դրութիւնն իմացած են, կարդացած են և գիտեն թէ կայսեր կամքը կը ներկայացնէ. ուստի անկարելի է ետ առնել տալ առանց կայսեր արժանեաց դաշնու և անոր վեհապետական իշխանութիւնը դառնացնելու: Թող վեհապետին կամքը գործադրուի. ինքնակալական իշխանութիւնը հաստատել կուզէ. թողունք որ ուզածին պէս ընէ »:

Կոմսը 20 վայրկեանի չափ խօսեցաւ: Ներկայ եղողներէն մին պատմեց ինձ թէ ատենախօսութիւնը ամենէն անելի մեծ տպաւորութիւն մը գործեր է իւր վրայ: Բոլոր հանդիսականք կոմսին խօսքերէն համոզուելով իրաւունք տուին անոր և ըսին թէ բնաւ բան մը պէտք չէ ընել այլ ընդհակառակն աղատ թողուել է կայսրն որ իւր ուզածն ընէ:

Սակայն այսպիսի դժբաղդ յայտարարութիւն մը կայսեր կամքէն բղխած էր: Եթէ միւսանգամ կարգամբ յայտարարութիւնը, ոճէն դիւրաւ կրնայ հասկըցուիլ թէ կղերականի մը դործն էր այն:

Ժողովը յայտարարութեան լեզուն և պարունակութիւնը քննադատելու ատեն Պ. Փօպիէտօնէֆ լուա կը կենար, պաղքատինք մը ճակատն ի վայր կը հոսէր. և արդարեւ յայտարարութեան հեղինակը աղէկ դիրքի մը մէջ չէր. նկատողութեան արժանի էր կոմս Իկնաթիէլի կերպարանքը որ յայտարարութեան երդուեալ հակառակորդ կերևէր:

Հետեւեալ առաւօտ ապրիլ 29, մայիս 11, կայսրը և կայսրուհին զօրահանգէսի դացին. խոտորնակ ճամբաներէ անցնելով Ս. Փէթրսպուրկ հասան. և այսպէս մայրաքաղաքէն հեռանալով Կաչինայէն Թօլնիի կայարանը դացին. յետոյ կառքով Գօլոմնա դացին որ Մոսկուայի դէին վրայ կայարան մ'է, Պարանօֆ զօրավարը, բովանդակ Ռուսիոյ Զարը խոտորնակ ճամբաներէն զօրահանգիտին տեղը տարած էր: Զօրահանգիսէն վերջը որ առանց զլիսաւոր դէպքի

մը կատարուեցաւ, կայսրը և պալատականք ըստ սովորութեան Օլտէնպուրկի իշխանին ապարանքը ճաշեցին: Սեղանին վրայ կայսրը իւր գաւաթը վերցնելով Մէլիքօֆի կոմսին հետեւեալ խօսքն ուղղեց, « Կոմս Միշէլ Թարիէլօվիչ, Ձեր կենացը կը խմեմ »:

(Միշէլ Թարիէլօվիչ)

Վիեննայի Նուվէլ Փրէս լիպը լրագիրը կրօն է իկաթիւս զօրավարը որոյ անձնապահութիւնը ծանուցած է ինքն երկու օր առաջ, իւր թնդանօթի զիւտը կատարելագործելու համար ըրած ջանքերը չստանալուն համար ժամանակէ մ'ի վեր մնումս զնոս վիճակ մը ստացած էր: Յունիս և ի առաւօտ, բարձրագոյն սպայ մը իրեն իմացուցած էր թէ պատերազմական պաշտօնեան պաշարման թնդանօթը կատարելագործելու համար ըրած գիւտէն գոհ չէր: Զօրավարը այս լուրը պաղ արեամբ իմացած և իւր աշխատարանը թողնելով կէս օրին տուն գարձած էր, ուր միայն ծառայները գտած էր. վասն զի իւր կինը պղտիկ աղջկան հետ քաղաք դացած էր: Ժամը մէկ ու կէսին որ ճաշի ժամն էր, աղջկինը և աղջկինը տուն դարձան և տեսնելով որ զօրավարը ճաշի սրահը չգտնուիր, մայրը աղջկան ըսաւ որ երթայ հօրը իմացնէ թէ ճաշը պատրաստ է: Աղջկինը հօրը սենեկին դուռը բանալով, տեսաւ որ զօրավարը պատուհանին տակը անկնդան տարածուած է յարիւն թաթաւեալ, որ ձախ կողմը վերքէ մը կը հոսէր. « Ո՛վ Աստուած, հայրս մեռեր է », պոռաց խեղճ աղջկինը և հօրը զիւրիկն վրայ ինկաւ մարեցաւ:

Զօրավարին գրադարանին վրայ թուղթի կտոր մը գտան որուն մէջ հետեւեալ բառերը գրուած էին. « Իմ սիրելիներս, ներեցէ՛ք ինձի. չէի կրնար այլ ևս կենաց հանգուրժել »:

Զօրավարը 1814 ին ծնած էր. 1874 ին համանուն դաշտային թնդանօթը հրահարած էր զոր բանակը երկու երեք տարիէ ի վեր կը զործածէր:

— Կօրչաքօֆ իշխանը որ Ռուսիա վերադարձաւ, ամիսէ մ'աւելի չպիտի մնայ Ս. Փէթրսպուրկի մէջ: Անուանիքաղաքադէտը յուլիսի սկիզբը Պատպիտի երթայ:

Այս անձին հրաժարման վերաբերեալ զրոյցները դեռ կանխահաս են:

ԻՐԱՆՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Անգղիոյ աղգային ժողովոյ և բոլոր ժողովրդեան ուշադրութիւնը դարձած է Իրլանտայի դործոց վրայ:

Իրլանտայի մէջ մինչ կան իւր 4,000, 000 երկրագործք, հողատերարք են հաշիւ քանի մը հազար հողիւր: Հարիւրաւոր տարիներէ հետէ Իրլանտայի երկրագործք յետին աղքատութեան մէջ են, և քիչեր կան որ կարող եղած են մինչև իսկ քանի մ'արտավար տեղ գնելու: Հողատէրերէն ոմանք են արդարասէր և զթած մարդիկ, բայց շատե-

րը իրենց շահը միայն խորհող մարդիկ են: Անգղիոյ աղգային ժողովը հաստատած է շատ օրէնքներ յօդուտ երկրագործաց, բայց անոնք տակաւին շատ աղքատ են: Քանի մը տարիէ հետէ երկրագործաց դաշնակցութիւն մը կազմուած է անոնց շահերը պաշտպանելու համար, և հիմա դաշնակցութիւնը խորհուրդ կուտայ երկրագործաց չհատուցանել հողի վարձը մինչև որ վարձին դուրմարն չորոշուի կանոնի մը համեմատ որ ընդունելի ըլլայ երկրագործաց և հողատերաց միտնգամայն, կան շատ երկրագործք որ դեռ կը հատուցանեն իրենց վարձը, բայց ուրիշ շատեր չեն ուղեր հատուցանել մինչև իսկ երբ կարող են հատուցանելու:

Վտրձ հատուցանել չուղող երկրագործներն իրենց վարձած հողերէն դուրս հանելու հրաման կուտայ կառավարութիւնը: Այսպիսի հրաման մը ի գործ դնելու համար ոստիկան և զինուոր կը զրկուին, բայց ոստիկանաց և զինուորաց ընդգրկմութիւն կրնան խուսափել մարդիկ որ չուտով կը ժողովուին չըջակայ տեղերէ զինեալ հրացանով, գանակով, մանդաղով ու ուրիշ գործիներով: Իրլանտայի քանի մը մասերուն մէջ յուլուին այն օստիճան աւելցած է որ հարիւրաւոր զինուորներ պէտք են պաշտպանելու հողատէր մը որ իւր տունէն հանել կուզէ մէկ վարձուոր երկրագործ մը: 10-15 հազար հողիէ բաղկացեալ ահադին ժողովներ եղած են այլ և այլ տեղեր երկրագործները քաջալերելու համար: Այս պատճառաւ կառավարութիւնը ձեռնարկաւ ըրած է երկրագործաց դաշնակցութեան գլուխներէն մի քանի անձեր, որոյցած է Իրլանտայի բանակի թիւն 30,000ի հասցնել, և հրաման զըրկած է Իրլանտայի տեղական իշխանութեանց խիստ միջոցներ ձեռք առնելու:

Արդարեւ Իրլանտայի երկրագործաց վիճակը թշուառ է, բայց եւ այնպէս անոնց ներկայ ընթացքն անարգաբանալի է: Քանի որ այժմ իսկ Անգղիոյ աղգային ժողովն ընդ առաջնորդութեամբ Մ. Լլաթսոդոնի կը պատրաստէ օրէնք մը որ կը տրամադրէ թէ երկրագործաց կողմէն տրուելու վարձը որոշուի մասնաւոր ատենի մը միջոցաւ, և որ և իցէ երկրագործ որ որոշուած վարձը կը հատուցանէ՝ չհանուի իւր տունէն մինչև 15 տարի: Եթէ երկրագործ մը իւր վարձած հողին վրայ ծախքեր ընելով անոր յարգն աւելցուցած է, հատուցում պիտի ընդունի երբ ելլէ այն հողէն: Նաեւ կառավարութիւնը փոխ ստակ պիտի տայ երկրագործաց կարող ընելու համար զանոնք հող գնելու: Այս նոր օրէնքը մեծաւ մասամբ պիտի պաշտպանէ երկրագործաց իրաւունքները: Արդ, մինչ Անգղիոյ ներկայ կառավարութիւնն այնչափ կաշխատի երկրագործաց վիճակը բարւոքելու, ուղիղ չէ որ Իրլանտայի երկրագործք այնչափ նեղութիւն պատճառեն կառավարութեան: Ա.

Նորայրի Գաղղիերէն-Հայերէն ընդարձակ բառարանին 55 երորդ թերթին հրատարակեցաւ, որ կը հասնի մինչև ի բառն Efféminement. դին 55 թերթերուն 82 1/2 դահեկան արծաթ: Բաժանորդագրութիւնն է 1 1/2 օսմ: ոսկի, վճարելի կանխիկ:

Կը գտնուի ամէն Հայ դրավաճառաց թով:

ՀՐԱՏԱՐԱՆԻՈՒԹԻՒՆՔ

Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆԻ

(Արժար մեծիւ 20 դուրու)

Արուեստ երկայնակեցութեան . . .	10	ՂՄ
Հոգակաւոր Ոճիւրք. — ՊրէնսիլիէՄարքիզուէին Պատկերադար . . .	7	»
Տնական Բժիշկ	6	»
Պատյոմը Պօլսոյ թաղերու մէջ . . .	12	»
Հոգակաւոր Ոճիւրք. — Սէն-ժէրման Կոմսուէին Պատկերադար . . .	6	»
Գասազիւրք Աղգային Պատմութեան Զ. տպագրութիւն Ս. Պ. Պ. փախագեանց	5 1/2	»
Գասազիւրք Ընթերցանութեան Պատկերադար Ե. տպագրութիւն Ս. Պ. Պ. փախագեանց	2 1/2	»

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՆՆԻՃԷ ԾԽԱՆՈՏԻ

ԳՕԵԹԻ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ՇԱՀԻՆԻ

109 Ղալարա. Սանտրգգըլար փողոց 109

Ստորագրեալքս առեւտրական բոլոր պատասխանատուութիւնը մեր վրայ առնելով Գօնքի եղբարց և Շահինի հետ ընկերութեամբ Ղալարթիոյ Սանտրգգըլար փողոցը թիւ 130 դործատունն հաստատելուս ի վեր տրոժմանդէս քաջալերութեամբ պատուարժան յաճախորդաց բազմութեան: Ամէն ոք լաւ գնահատեց մեր գործարանէն ելած ծխախոտոյն ընտրութիւնը, ճաշակը և զիններուն չափաւորութիւնը տեսակներուն համեմատութեամբ. ուստի եւ մեզ հարկ եղաւ, աւելի ընդարձակ ասպարէզ մը տալ մեր գործառնութեանց:

Եւ նախ մեր գործարանն ու վաճառատունը միտադրեցինք առաջնոյն զիմացը 109 թիւ շէնքին մէջ, և իւր անհամեմատ ընդարձակութեամբ խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրաքաղաքէս թէ գաւառներէն և թէ օտար երկիրներէ ելած բազմաթիւ հրամաններն յոյժ գոհացուցիչ կերպիւ և փութով կատարելու:

Երկրորդ ծխախոտոյ բերքն արտադրող ամեն կողմ և մանաւանդ յիշիճէ յատուկ գործակալներ կարգելով սկսած ենք մասնաւոր խնամօք պատրաստել տալ բերքը եւ ահա այս խնամոց և զոհողութեանց շնորհիւ է որ այսօր ամենընտիր և հոտաւէտ ծրխախոտներ կարող ենք մատակարարել նաեւ 150 նոց, 200 նոց, և 300 նոց և աւելի բարձր զինքով ըստ տեսակին:

Այսուհետեւ ոչ ոք պիտի վարանի իւր ճաշակին յարմար ընտիր ծխախոտ գտնելու մասին, բաւական է զիմել մեր վերոյիշեալ գործատունն ի Ղալարթիոյ Սանտրգգըլար փողոց թիւ 109, և կամ ամեն ծխախոտներէ խնդրել մեր գործարանէն ելած ասպարաններէն:

Ծա. Օտար երկիրներէ տպարանք ուղղունքը կը մասնակցին այն մենաշնորհին, զոր ունենք կայսերական կառավարութիւնէն, որ է պանտրօլի տուրքէն ազատ ըլլալ, որով 0/0 ին 20 շահ կուսնան:

Վաճառատուներն են.

Ղալարթիոյ Սանտրգգըլար թիւ 109
Զընտան դարու Զէօմէիճիկէր » 29
Էմին-Էօնիւ » 56

ՏԵՄԻՐԳԱՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՏԵՐ-ԻՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. Բիգու փաշա խան քիւ 3